

KRONIKA ŻAŁOBNA

Jan Futák
1914—1980

W lipcu 1980 r. odszedł z grona wybitnych słowackich botaników doc. dr Jan Futák zasłużony badacz flory Słowacji, redaktor dzieła „*Flora Slovenska*”, współautor „*Bibliografii flory Czechosłowacji*” oraz autor wielu prac z zakresu florystyki, systematyki, fitosocjologii oraz ochrony przyrody.

Osoba doc. Futáka, bliska wielu polskim botanikom, jest mniej znana szerszemu ogółowi, a ze wszech miar godna przybliżenia, ze względu na zasługi Zmarłego w dziele ochrony przyrody.

Jan Futák urodził się 13 stycznia 1914 r. w rodzinie chłopskiej we wsi Turova koło Zwolenia. Tam też ukończył szkołę podstawową, a w Bańskiej Bystrzycy zdał maturę w r. 1932. Jego pierwsze opublikowane prace botaniczne pochodzą z czasów gimnazjalnych. Po zdaniu matury wyjechał do Strasburga, gdzie studiował teologię rzymsko-katolicką oraz nauki przyrodnicze. W 1940 r. powrócił do Bratysławy, uzyskując na tamtejszym uniwersytecie w dwa lata później stopień doktora nauk przyrodniczych. Wkrótce potem zaprzestał działalności jako duchowny i został asystentem na wydziale przyrodniczym tegoż uniwersytetu. W r. 1947 został docentem. W następnych kilku latach pracował w placówkach przyrodniczych związanych z ochroną przyrody, a od 1955 r. w Instytucie Botaniki SAV, gdzie pracował aż do chwili swej śmierci. Przez długie lata piastował funkcję kierownika Zakładu Systematyki Roślin tegoż Instytutu.

Duża aktywność doc. Futáka na polu ochrony przyrody stanowiła równoległy do pracy naukowej nurt jego działalności. Był jednym z pionierów, którzy propagowali zasady nowoczesnej ochrony przyrody oraz współtwórcą ustawy o ochronie przyrody na Słowacji z roku 1955. Polskim działaczom na polu ochrony przyrody znana jest Jego działalność oraz zasługi w utworzeniu pogranicznych polsko-słowackich parków narodowych. Szczególnie bliski był Mu TANAP i jego przyroda. Od początku istnienia tego parku działał najpierw jako jego współtwórca, a potem jako przewodniczący Rady Parku, a ostatnio jako zastępca przewodniczącego.

W pamięci tych, którzy Go bliżej znali, pozostanie na zawsze jako człowiek wyjątkowej dobroci, prawy i szlachetny. Pracował do ostatniej chwili swego życia pozostawiając po sobie obszerny i wartościowy dorobek naukowy oraz grono uczniów i współpracowników, którzy będą kontynuowali Jego dzieło. Odszedł od nas człowiek całym sercem oddany badaniom i ochronie przyrody, rozmiłowany we florze Słowacji i jeden z najlepszych jej znawców. Polscy botanicy żegnają w osobie Zmarłego nie tylko wybitnego uczonego, ale także wielkiego i prawdziwego przyjaciela Polaków.

Cześć Jego pamięci!

Halina Piękoś-Mirkowa

**Publikacje doc. dra Jana Fućka
dotyczące ochrony przyrody na Słowacji**

- O Tatránskom narodnom parku.* 1946 Příroda, Martin, 1:2—4.
Z programu ochrany přírody na Slovensku. 1946 Ochr. Přír., 1:60.
K problému ochrany přírody na Slovensku. 1946 Příroda, Martin 1:80.
Co chce ochrana přírody. 1953 Pamiatký a Muzea, 2: 247—254.
Rastlínstvo Juhoslovenského krasú a jeho ochrana. 1954. Pamiatký a Muzea, 3: 128—134.
Rastlínstvo Tatránskeho národného parkú. 1956. In Příroda Tatránskeho národného parkú. Martin, 125—202.

**Wybitni działacze IUCN: Frank Fraser Darling, Roger Heim,
Lew Szapozhnikow i Tsuyoshi Tamura, zmarli w roku 1979**

Rok 1979 przyniósł Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) poważne straty personalne. W ciągu owego roku zmarli:

Sir Frank Fraser Darling. Był on jednym z pionierów ekologii, jak również jedną z wybitnych postaci Unii od jej utworzenia w roku 1948 aż do chwili, gdy na początku lat siedemdziesiątych zły stan zdrowia zmusił go do ustąpienia z jej kierownictwa. Zostawił bogaty zbiór piśmienniczy, książki, eseje naukowe i filozoficzne o przyrodzie, szczególnie o parkach narodowych i wychowaniu w duchu ochrony przyrody. Te problemy zawsze wzbudzały jego najżywsze zainteresowanie. Zmarł w wieku lat 76, dnia 22 X 1979 r. w hrabstwie Moray, w Szkocji.

Roger Heim. Był jednym z wiceprezydentów-założycieli Unii w r. 1948, a następnie jej prezydentem w latach 1954—1956. Urodzony w r. 1900, naukowiec francuski, został mianowany już w r. 1923 kuratorem Ogrodu Roślin Alpejskich w Grenoble, następnie w r. 1940 dyrektorem Laboratorium Mykologii i Fitopatologii, a w r. 1951 — dyrektorem Muzeum Przyrodniczego w Paryżu. Na Kongresie Unii w Aszchabadzie w r. 1978 nadano mu godność honorowego członka Unii. Zmarł we wrześniu 1979 r.

Dr Lew Szapozhnikow. Urodzony w r. 1915 w Moskwie, ukończył tamtejszy Uniwersytet Państwowy. W latach pięćdziesiątych był w Zakładzie Ochrony Przyrody PAN w Krakowie gościem Profesora W. Szafera, u którego zasięgał rad, jak organizować ruch ochrony przyrody na podstawach naukowych. Był jednym z pionierów wychowania w duchu ochrony środowiska przyrodniczego. W r. 1960 zo-